

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

12. prosince 2019*

„Řízení o předběžné otázce – Přistěhovalecká politika – Právo na sloučení rodiny – Směrnice 2003/86/ES – Článek 10 odst. 2 – Fakultativní ustanovení – Podmínky vyžadované pro uplatňování práva na sloučení rodiny – Rodinný příslušník uprchlíka neuvedený v článku 4 – Pojem ‚závislá osoba‘ “

Ve věci C-519/18,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (správní a pracovní soud v Budapešti, Maďarsko) ze dne 16. července 2018, došlým Soudnímu dvoru dne 7. srpna 2018, v řízení

TB

proti

Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal,

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení E. Regan, předseda senátu, I. Jarukaitis (zpravodaj), E. Juhász, M. Ilešič a C. Lycourgos, soudci,

generální advokát: G. Pitruzzella,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za TB G. Győző, ügyvéd,
- za maďarskou vládu M. Z. Fehérem a G. Tornyaiem, jako zmocněnci,
- za nizozemskou vládu C. Schillemans a M. Bulterman, jako zmocněnkyněmi,
- za Evropskou komisi A. Tokárem, jakož i C. Cattabriga a M. Condou-Durande, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 5. září 2019,

vydává tento

* Jednací jazyk: maďarština.

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 4 odst. 2 a 3, jakož i čl. 10 odst. 2 směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny (Úř. věst. 2003, L 251, s. 12).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi TB a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Úřad pro přistěhovalectví a azyl, Maďarsko) ve věci zamítnutí tímto orgánem žádosti o vydání povolení k pobytu za účelem sloučení rodiny sestře žadatele.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Body 2, 4 a 8 odůvodnění směrnice 2003/86 uvádějí:
 - „(2) Opatření týkající se sloučení rodiny by měla být přijata ve shodě se závazkem chránit rodinu a respektovat rodinný život obsaženým v mnoha nástrojích mezinárodního práva. Tato směrnice ctí základní práva a řídí se zásadami uznanými zejména v článku 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a v Listině základních práv Evropské unie.

[...]

 - (4) Sloučení rodiny je nezbytné k umožnění rodinného života. Napomáhá k vytvoření sociálně kulturní stability usnadňující integraci státních příslušníků třetích zemí v členských státech, což současně podporuje hospodářskou a sociální soudržnost, základní cíl Společenství stanovený Smlouvou.

[...]

 - (8) Zvláštní pozornost je třeba věnovat situaci uprchlíků, které různé důvody přinutily uprchnout z jejich země a které jim brání vést v jejich zemi normální rodinný život. Proto je třeba jim stanovit příznivější podmínky pro uplatňování jejich práva na sloučení rodiny.“
- 4 Článek 1 této směrnice stanoví:

„Cílem této směrnice je stanovit podmínky pro uplatňování práva na sloučení rodiny státními příslušníky třetích zemí, kteří oprávněně pobývají na území členských států.“
- 5 Článek 3 odst. 5 uvedené směrnice zní:

„Touto směrnici není dotčena možnost členských států přijmout nebo zachovat příznivější ustanovení.“
- 6 Článek 4 téže směrnice v odstavcích 1 až 3 stanoví:
 - „1. Členské státy povolí vstup a pobyt níže uvedených rodinných příslušníků podle této směrnice a s výhradou dodržení podmínek uvedených v kapitole IV, jakož i v článku 16:
 - a) manžela nebo manželky osoby usilující o sloučení rodiny;
 - b) nezletilých dětí osoby usilující o sloučení rodiny a jejího manžela nebo jeho manželky, včetně dětí osvojených [...];

- c) nezletilých dětí osoby usilující o sloučení rodiny včetně dětí osvojených, pokud má osoba usilující o sloučení rodiny děti v opatrování a děti jsou na ní závislé. [...]
- d) nezletilých dětí manžela nebo manželky včetně dětí osvojených, pokud má tento manžel nebo manželka děti v opatrování a děti jsou na něm závislé. [...]

[...]

2. S výhradou dodržení podmínek stanovených v kapitole IV mohou členské státy ve svých vnitrostátních právních předpisech povolit vstup a pobyt podle této směrnice těmto rodinným příslušníkům:

- a) nejbližším příbuzným v přímé vzestupné linii osoby usilující o sloučení rodiny nebo jejího manžela, pokud jsou na ní závislí a nepoživají nezbytnou podporu rodiny v zemi původu;
- b) zletilým svobodným dětem osoby usilující o sloučení rodiny nebo jejího manžela nebo její manželky, pokud se o sebe prokazatelně nedokáží postarat z důvodu zdravotního stavu.

3. S výhradou dodržení podmínek stanovených v kapitole IV mohou členské státy ve svých vnitrostátních právních předpisech povolit podle této směrnice vstup a pobyt nesezdaného partnera, státního příslušníka třetí země, s nímž osoba usilující o sloučení rodiny udržuje řádně doložený stálý dlouhodobý partnerský vztah, nebo státního příslušníka třetí země, který je s osobou usilující o sloučení rodiny spojen registrovaným partnerstvím v souladu s čl. 5 odst. 2, jakož i svobodných nezletilých dětí, včetně dětí osvojených, a svobodných [zletilých] dětí těchto osob, které se o sebe prokazatelně nedokáží postarat z důvodu svého zdravotního stavu.

Členské státy mohou rozhodnout, že pokud jde o sloučení rodiny, na registrované partnerství se bude pohlížet stejně jako na manželství.“

- 7 Článek 10 směrnice 2003/86, který je součástí kapitoly V této směrnice nadepsané „Sloučení rodiny uprchlíků“, stanoví:

„1. Článek 4 se použije na definici rodinných příslušníků, s výjimkou toho, že odst. 1 třetí pododstavec se nevztahuje na děti uprchlíků.

2. Členské státy mohou povolit sloučení rodiny jiných rodinných příslušníků neuvedených v článku 4, pokud jsou na uprchlíkovi závislí.

3. Je-li uprchlíkem nezletilé dítě bez doprovodu, členské státy:

- a) povolí vstup a pobyt za účelem sloučení rodiny jeho nejbližším příbuzným v přímé vzestupné linii, aniž se použijí podmínky stanovené v čl. 4 odst. 2 písm. a);
- b) mohou povolit vstup a pobyt za účelem sloučení rodiny jeho poručíkovi nebo každému jinému rodinnému příslušníkovi, pokud uprchlík nemá příbuzné v přímé vzestupné linii nebo pokud tyto příbuzné není možno zjistit.“

- 8 Článek 17 této směrnice stanoví:

„Členské státy berou náležitě v úvahu povahu a pevnost rodinných vztahů dotyčné osoby a dobu trvání jejího pobytu v členském státě, jakož i existenci rodinných, kulturních a sociálních vazeb se zemí původu v případě, že žádost zamítnou, odejmou povolení k pobytu či zamítnou prodloužení jeho doby platnosti nebo rozhodnou o navrácení osoby usilující o sloučení rodiny nebo jejích rodinných příslušníků.“

Maďarské právo

- 9 Ustanovení § 19 harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (zákon č. II z roku 2007 o vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí, dále jen „zákon z roku 2007“) stanoví:

„1. Povolení k pobytu za účelem sloučení rodiny může získat státní příslušník třetí země, který je rodinným příslušníkem státního příslušníka třetí země, jenž je držitelem povolení k pobytu, dočasného přistěhovaleckého povolení, povolení k usazení, dočasného povolení k trvalému pobytu, vnitrostátní povolení k trvalému pobytu nebo povolení k trvalému pobytu na území ES, nebo osoba, která je na základě zvláštního zákona držitelem pobytové karty nebo karty trvalého pobytu (dále jen ‚osoba usilující o sloučení rodiny‘).

[...]

4. Povolení k pobytu za účelem sloučení rodiny může získat:

- a) rodič, který je závislou osobou;
- b) sourozenec a příbuzní v přímé vzestupné a sestupné linii, pokud se o sebe nedokáží postarat z důvodu svého zdravotního stavu,

osoby usilující o sloučení rodiny nebo jejího manžela či manželky nebo osoby, které bylo přiznáno postavení uprchlíka.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 10 Dne 7. září 2015 přiznal příslušný maďarský orgán TB postavení uprchlíka. Dne 12. ledna 2016 předložila sestra TB diplomatické misi Maďarska v Teheránu (Írán) žádost o povolení k pobytu za účelem sloučení rodiny s TB a o vydání víza umožňujícího jí převzít si toto povolení k pobytu.
- 11 Tato žádost byla zamítnuta rozhodnutím orgánu prvního stupně potvrzeným orgánem druhého stupně z důvodu, že sestra TB sdělila příslušnému orgánu za účelem získání požadovaného povolení k pobytu nesprávné údaje a dále s ohledem na své vzdělání a zdravotní stav neprokázala, že se o sebe nedokáže postarat z důvodu svého zdravotního stavu, přičemž podle lékařských dokumentů přiložených k žádosti trpí depresí, která si vyžaduje pravidelnou lékařskou péči.
- 12 TB podal k předkládajícímu soudu žalobu proti tomuto zamítavému rozhodnutí. Na podporu této žaloby zejména tvrdí, že pravidlo stanovené v § 19 odst. 4 písm. b) zákona z roku 2007, podle něhož sourozenec osoby, které bylo přiznáno postavení uprchlíka, může získat povolení k pobytu za účelem sloučení rodiny za podmínky, že se o sebe nedokáže postarat z důvodu svého zdravotního stavu, je v rozporu s čl. 10 odst. 1 a 2 směrnice 2003/86.
- 13 Předkládající soud, který má pochybnosti o slučitelnosti tohoto pravidla s čl. 10 odst. 2 směrnice 2003/86, uvádí, že podmínka takto stanovená v uvedeném § 19 odst. 4 písm. b) neodpovídá podmínce stanovené v uvedeném čl. 10 odst. 2, který umožňuje členským státům, aby povolily sloučení rodiny jiných rodinných příslušníků neuvedených v článku 4, jako jsou sourozenci uprchlíka, pokud jsou na uprchlíkovi závislí. Podmínka stanovená v uvedeném § 19 odst. 4 písm. b) podle něj odpovídá podmínce stanovené v čl. 4 odst. 2 písm. b) a odst. 3 uvedené směrnice, pokud jde o sloučení rodiny, nikoli pro případ sourozenců, ale pro případ svobodných zletilých dětí osoby usilující o sloučení rodiny nebo jejího manžela nebo její manželky, jakož i společných svobodných zletilých osoby usilující o sloučení rodiny a jejího partnera.

- 14 Tento soud si tudíž klade zaprvé otázku, zda čl. 10 odst. 2 směrnice 2003/86 brání členskému státu, který využívá možnosti poskytnuté tímto ustanovením tím, že dovoluje sloučení jiných rodinných příslušníků neuvedených v článku 4 této směrnice, aby podřídil toto sloučení jiným podmínkám, než jsou podmínky stanovené v tomto prvním ustanovení.
- 15 Uvedený soud uvádí v tomto ohledu, že Kúria (Nejvyšší soud, Maďarsko) měl v předchozím rozsudku, který vydal bez předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, za to, že na tuto otázku je třeba odpovědět záporně, a § 19 odst. 4 písm. b) zákona z roku 2007 tedy není v rozporu s čl. 10 odst. 2.
- 16 Předkládající soud má však za to, že i když v souladu s čl. 10 odst. 2 směrnice 2003/86 mohou členské státy povolit sloučení rodiny jiných rodinných příslušníků neuvedených v článku 4 a tím se odchýlit od definice pojmu „rodinný příslušník“ uvedené v posledně uvedeném článku, nemohou se naopak odchýlit od podmínky stanovené v tomto čl. 10 odst. 2, že uvedení rodinní příslušníci mohou dosáhnout sloučení rodiny, pokud jsou na uprchlíkovi závislí.
- 17 Zadruhé, v případě kladné odpovědi na otázku uvedenou v bodě 14 tohoto rozsudku se předkládající soud zabývá výkladem pojmu „závislá“ osoba ve smyslu směrnice 2003/86.
- 18 Předkládající soud v tomto ohledu uvádí, že ve znění jazyka, který je jednacím jazykem, se čl. 10 odst. 2 této směrnice vztahuje na rodinné příslušníky, kteří jsou vyživováni uprchlíkem („a *menekült eltartottjai*“), zatímco v anglické verzi odkazuje toto ustanovení na rodinné příslušníky, kteří se nacházejí ve vztahu závislosti na uprchlíkovi („dependent on the refugee“). Má pochybnosti o tom, zda jsou tyto výrazy zcela rovnocenné.
- 19 Klade si kromě toho otázku, zda pojem „závislá“ osoba předpokládá posouzení všech jednotlivých znaků, které charakterizují závislost, nebo zda tento pojem může být redukován na existenci jednoho z těchto znaků, jako je neschopnost dotčeného rodinného příslušníka postarat se o sebe z důvodu svého zdravotního stavu, takže členský stát by na základě tohoto jediného znaku mohl mít za to, že rodinný příslušník, který jej nesplňuje, není závislý na osobě usilující o sloučení rodiny, aniž individuálně posoudí situaci tohoto rodinného příslušníka. Předkládající soud v tomto ohledu uvádí, že podle Kúria (Nejvyšší soud) vyplývá z judikatury Soudního dvora, že tento pojem znamená nejen ekonomickou závislost, nýbrž také fyzickou a intelektuální závislost, takže vztah závislé osoby je charakterizován vztahem komplexní závislosti, přičemž ekonomická závislost je jen jedním z jejích aspektů.
- 20 Zatřetí, v případě záporné odpovědi na otázku uvedenou v bodě 14 tohoto rozsudku si předkládající soud klade otázku, zda členské státy mohou volně stanovit jakoukoli podmínku, včetně podmínek stanovených v čl. 4 odst. 2 a 3 směrnice 2003/86, a zabývá se případně rozsahem podmínky stanovené v uvedeném čl. 4 odst. 3, že dotčení rodinní příslušníci se objektivně nedokáží o sebe postarat z důvodu zdravotního stavu.
- 21 Za těchto podmínek se Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (správní a pracovní soud v Budapešti, Maďarsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Musí být čl. 10 odst. 2 směrnice [2003/86] vykládán v tom smyslu, že pokud členský stát povolí na základě tohoto článku vstup rodinného příslušníka neuvedeného v článku 4 [téže směrnice], může použít na tohoto rodinného příslušníka jen podmínku stanovenou v čl. 10 odst. 2 (který je „na uprchlíkovi závislý“)?
- 2) Pokud bude odpověď na první otázku kladná, vyžaduje postavení ‚závislé‘ osoby (*dependency*) upravené v čl. 4 odst. 2 písm. a) směrnice [2003/86] skutkovou situaci, v níž musí být kumulativně splněny všechny jednotlivé znaky závislosti, nebo postačuje, že je přítomen jakýkoli znak podle konkrétních okolností každé věci, k tomu, aby mohla být osoba považována za závislou? Je

v tomto ohledu v souladu s podmínkou uloženou v čl. 10 odst. 2 [téže směrnice] (který je „na uprchlíkovi závislý“) právní úprava členského státu, která vylučuje individuální posouzení a považuje výlučně jednu skutkovou okolnost, a to vztah závislosti ([neschopnost] se o sebe postarat z důvodu svého zdravotního stavu), za jedinou skutečnost umožňující splnit tuto podmínku?

- 3) V případě, že odpověď na první otázku bude záporná, a pokud tedy členský stát není povinen aplikovat jen jedinou podmínku stanovenou v čl. 10 odst. 2 směrnice [2003/86] (který je „na uprchlíkovi závislý“), znamená to, že členský stát je oprávněn, považuje-li to za vhodné, uložit jakoukoli podmínku, včetně těch, které jsou ve vztahu k jiným rodinným příslušníkům stanoveny v čl. 4 odst. 2 a 3 [téže směrnice], nebo může uplatnit jen podmínku uvedenou v čl. 4 odst. 3 [uvedené směrnice]? Jakou skutkovou situaci v takovém případě s sebou nese pojem *objectively unable to provide for their own needs on account of their state of health* uvedený v čl. 4 odst. 3 směrnice? Musí být vykládán v tom smyslu, že rodinný příslušník nedokáže „uspokojit své potřeby“, nebo ve smyslu, že „není schopný“ se postarat sám o sebe, nebo musí být vykládán nějak jinak?“

K předběžným otázkám

Úvodní poznámky

- 22 Maďarská vláda tvrdí, že předběžné otázky jsou nepřijatelné, jelikož jsou hypotetické. Tyto otázky jsou podle ní totiž založeny na nesprávném předpokladu, že ustanovením § 19 odst. 4 písm. b) zákona z roku 2007 provedlo Maďarsko čl. 10 odst. 2 směrnice 2003/86, třebaže tento členský stát nesdělil tuto informaci Komisi v souladu s článkem 20 této směrnice.
- 23 V této souvislosti je třeba připomenout, že je pouze na vnitrostátním soudu, který rozhoduje spor a musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, aby posoudil s ohledem na konkrétní okolnosti věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání rozsudku, tak relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. Jestliže se položené otázky týkají výkladu unijního právního pravidla, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (rozsudek ze dne 10. prosince 2018, Wightman a další, C-621/18, EU:C:2018:999, bod 26).
- 24 Z toho vyplývá, že k otázkám týkajícím se unijního práva se váže domněnka relevance. Odmítnutí rozhodnout o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem ze strany Soudního dvora je možné pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad unijního pravidla nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém, nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (rozsudek ze dne 10. prosince 2018, Wightman a další, C-621/18, EU:C:2018:999, bod 27).
- 25 V projednávaném případě je třeba zdůraznit, že podle předkládajícího soudu tím, že maďarský zákonodárce přijal § 19 odst. 4 písm. b) zákona z roku 2007, skutečně chtěl provést čl. 10 odst. 2 směrnice 2003/86, přičemž posledně uvedené ustanovení poskytuje členským státům možnost volby, která je nedílnou součástí režimu zavedeného uvedenou směrnicí (v tomto ohledu obdobně viz rozsudek ze dne 21. prosince 2011, N. S. a další, C-411/10 a C-493/10, EU:C:2011:865, body 65 až 68).
- 26 Soudnímu dvoru přitom přísluší vzít v rámci rozdělení pravomocí mezi soudy Unie a vnitrostátními soudy v úvahu skutkový a legislativní kontext, s odkazem na nějž byla položena předběžná otázka, tak jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí. Bez ohledu na kritiku maďarské vlády týkající se výkladu vnitrostátního práva, který podal předkládající soud, je tudíž nutné posoudit tuto žádost o rozhodnutí o předběžné otázce s přihlédnutím k výkladu tohoto práva podanému tímto soudem (v tomto smyslu viz zejména rozsudek ze dne 21. června 2016, New Valmar, C-15/15, EU:C:2016:464, bod 25).

- 27 Okolnost, že Maďarsko v souladu s článkem 20 směrnice 2003/86 neuvědomilo Komisi o uvedeném § 19 odst. 4 písm. b) jako o prováděcím opatření k čl. 10 odst. 2 této směrnice, nemůže změnit tento závěr. Nestací totiž, aby dotčený členský stát neuvědomil Komisi o vnitrostátním opatření, aby bylo vyloučeno, že uvedené opatření provádí ustanovení směrnice.
- 28 Námitka nepřípustnosti musí být tedy zamítnuta.
- 29 Je třeba kromě toho uvést, že ve druhé a třetí otázce předkládající soud žádá Soudní dvůr také o výklad čl. 4 odst. 2 a 3 směrnice 2003/86.
- 30 Tato ustanovení se však vztahují na jiné situace, než je situace ve věci v původním řízení, neboť se týkají sloučení jiných rodinných příslušníků uprchlíka, než je sestra.
- 31 Samotná okolnost, že při provádění čl. 10 odst. 2 směrnice 2003/86 použil maďarský zákonodárce obdobné znění, jako je znění čl. 4 odst. 2 a 3 této směrnice, nestací k odůvodnění žádosti o výklad těchto ustanovení. Předkládající soud totiž neuvedl v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, že maďarský zákonodárce měl přijetím § 19 odst. 4 písm. b) zákona z roku 2007 v úmyslu učinit přímý a bezpodmínečný odkaz na tato ustanovení (v tomto ohledu viz rozsudky ze dne 18. října 2012, Nolan, C-583/10, EU:C:2012:638, bod 47, jakož i ze dne 7. listopadu 2018, C a A, C-257/17, EU:C:2018:876, bod 33).
- 32 Z toho vyplývá, že v rámci projednávané věci není třeba vyložit čl. 4 odst. 2 a 3 směrnice 2003/86.

K věci samé

- 33 Podstatou otázek předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je zda čl. 10 odst. 2 směrnice 2003/86 musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby členský stát povolil sloučení rodiny v případě sestry uprchlíka jen tehdy, jestliže se posledně uvedená o sebe nedokáže postarat z důvodu zdravotního stavu.
- 34 Podle jejího článku 1 je cílem směrnice 2003/86 stanovit podmínky pro uplatňování práva na sloučení rodiny státními příslušníky třetích zemí, kteří oprávněně pobývají na území členských států.
- 35 V tomto rámci vyjmenovává článek 4 této směrnice rodinné příslušníky státního příslušníka třetí země, kterým členské státy musí případně mohou přiznat právo na sloučení rodiny ve smyslu uvedené směrnice.
- 36 Z bodu 8 odůvodnění této však směrnice vyplývá, že tato směrnice stanoví pro uprchlíky příznivější podmínky pro uplatňování tohoto práva na sloučení rodiny, jelikož jejich situace vyžaduje zvláštní pozornost z různých důvodů, které je přinutily uprchnout z jejich země a které jim brání vést v jejich zemi normální rodinný život (rozsudek ze dne 12. dubna 2018, A a S, C-550/16, EU:C:2018:248, bod 32).
- 37 Jedna z těchto příznivějších podmínek je uvedena v čl. 10 odst. 2 směrnice 2003/86.
- 38 Zatímco čl. 10 odst. 1 této směrnice činí článek 4 uvedené směrnice použitelným na uprchlíky, s výjimkou výhrady uvedené v jejím odst. 1 třetím pododstavci, která se nevztahuje na děti uprchlíků, čl. 10 odst. 2 uvedené směrnice navíc umožňuje členským státům, aby přiznaly právo na sloučení rodiny ve smyslu uvedené směrnice jiným rodinným příslušníkům neuvedeným v tomto článku 4.
- 39 Za těchto podmínek je třeba v první řadě zdůraznit, že tento čl. 10 odst. 2 je fakultativní. Toto ustanovení tak ponechává na uvážení každého z členských států rozhodnutí, zda rozšíří osobní působnost směrnice 2003/86, což tato dovoluje.

- 40 Kromě toho jak uvedl generální advokát v bodě 37 svého stanoviska, uvedený čl. 10 odst. 2 ponechává členským státům rovněž značný prostor pro uvážení za účelem určení toho, komu z rodinných příslušníků uprchlíka neuvedených v článku 4 uvedené směrnice chtějí členské státy umožnit sloučení rodiny s uprchlíkem pobývajícím na jejich území.
- 41 V druhé řadě je třeba zdůraznit, že rozhodovací prostor, který mají členské státy k dispozici při provádění tohoto čl. 10 odst. 2 je nicméně omezen podmínkou, které toto ustanovení podřizuje takové provedení. Ze samotného znění uvedeného čl. čl. 10 odst. 2 směrnice 2003/86 totiž vyplývá, že členské státy mohou povolit sloučení rodiny jiných rodinných příslušníků neuvedených v článku 4 směrnice 2003/86, pokud jsou na uprchlíkovi závislí.
- 42 Zprvve tedy, nemá-li být uvedená podmínka zbavena veškerého užitečného účinku, musí být čl. 10 odst. 2 směrnice 2003/86 vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby členský stát povolil sloučení rodinného příslušníka uprchlíka neuvedeného v článku 4 této směrnice, pokud není na uprchlíkovi závislý. Vnitrostátní právní úprava, která by nespĺňovala tuto podmínku, by byla v rozporu s cíli směrnice 2003/86, neboť by umožňovala přiznat postavení vyplývající z této směrnice osobám, které nespĺňují podmínky pro jeho získání (obdobně viz rozsudky ze dne 27. června 2018, Diallo, C-246/17, EU:C:2018:499, bod 55, a ze dne 23. května 2019, Bilali, C-720/17, EU:C:2019:448, bod 44).
- 43 Tímto závěrem však není dotčena možnost poskytnutá členským státům v čl. 3 odst. 5 uvedené směrnice přiznat jen na základě jejich vnitrostátního práva právo na vstup a pobyt za příznivějších podmínek.
- 44 Zadržet, pokud jde o smysl podmínky spočívající v tom, že osoba „je závislá“ na uprchlíkovi, je třeba připomenout, že z požadavků jak jednotného uplatňování unijního práva, tak zásady rovnosti vyplývá, že znění ustanovení unijního práva, které výslovně neodkazuje na právo členských států za účelem vymezení svého smyslu a dosahu, musí být zpravidla vykládáno autonomním a jednotným způsobem v celé Evropské unii (rozsudek ze dne 29. července 2019, Spiegel Online, C-516/17, EU:C:2019:625, bod 62 a citovaná judikatura).
- 45 Vzhledem k tomu, že čl. 10 odst. 2 směrnice 2003/86 neobsahuje žádný odkaz na uvedenou podmínku ve vnitrostátním právu členských států, musí být tato podmínka vykládána autonomně a jednotně.
- 46 V tomto ohledu je třeba uvést, že Soudní dvůr již vyložil podmínku, že rodinný příslušník musí být závislý na osobě usilující o sloučení rodiny v rámci směrnice Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. 2004, L 158, s. 77).
- 47 Podle této judikatury platí, že postavení rodinného příslušníka „závislého“ na občanovi Unie majícím právo pobytu předpokládá, že musí být prokázána existence skutečné závislosti. Tato závislost je výsledkem faktické situace, která se vyznačuje okolností, že materiální podpora rodinného příslušníka je zajišťována občanem Unie majícím právo pobytu (rozsudky ze dne 19. října 2004, Zhu a Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, bod 43; ze dne 8. listopadu 2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, bod 55; ze dne 16. ledna 2014, Reyes, C-423/12, EU:C:2014:16, body 20 a 21, jakož i ze dne 13. září 2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, bod 50).
- 48 Za účelem určení existence takové závislosti musí hostitelský členský stát posoudit, zda s ohledem na svou hospodářskou a sociální situaci rodinný příslušník není schopen uspokojovat své základní potřeby. Nezbytnost materiální podpory musí existovat ve státě původu nebo státě posledního pobytu rodinného příslušníka v okamžiku, kdy žádá, aby mohl občana Unie následovat (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 9. ledna 2007, Jia, C-1/05, EU:C:2007:1, bod 37, jakož i ze dne 16. ledna 2014, Reyes, C-423/12, EU:C:2014:16, body 22 a 30).

- 49 Za účelem výkladu pojmu „závislý“ rodinný příslušník ve smyslu směrnice 2003/86 je třeba zohlednit uvedenou judikaturu. Směrnice 2004/38 a 2003/86 mají totiž podobné cíle tím, že mají v hostitelském státě zajistit a podporovat sloučení rodiny státních příslušníků jiných členských států a třetích zemí, kteří v něm oprávněně pobývají.
- 50 Avšak je třeba zohlednit také skutečnost – kterou připomíná bod 8 odůvodnění směrnice 2003/86 a která již vyplývá z bodu 35 tohoto rozsudku – že zvláštní pozornost je třeba věnovat situaci uprchlíků, neboť tito byli přinuceni uprchnout ze své země a nemohou vést ve své zemi normální rodinný život, mohli být odděleni od své rodiny po dlouhou dobu, než jim bylo přiznáno postavení uprchlíka, a pro uprchlíky či jejich rodinné příslušníky je často nemožné nebo nebezpečné zajistit si úřední doklady nebo spojit se s úřady své země původu (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 7. listopadu 2018, K a B, C-380/17, EU:C:2018:877, bod 53, jakož i ze dne 13. března 2019, E., C-635/17, EU:C:2019:192, bod 66).
- 51 V tomto ohledu platí, že vyžadovat, aby uprchlík ke dni podání žádosti o sloučení rodiny skutečně poskytoval materiální podporu rodinnému příslušníkovi ve státě původu nebo ve státě posledního pobytu tohoto rodinného příslušníka by mohlo mít za následek vyloučení z působnosti čl. 10 odst. 2 směrnice 2003/86 rodinných příslušníků uprchlíka, kteří jsou na něm skutečně závislí, jen z toho důvodu, že uprchlík není schopen nebo již nadále není schopen zajistit jim poskytování materiální podpory, která je pro ně nezbytná k tomu, aby uspokojovali své základní potřeby ve státě jejich původu nebo státě jejich posledního pobytu. Nelze však vyloučit, že uprchlík není schopen nebo již nadále není schopen poskytovat takovou podporu z důvodů nezávislých na jeho vůli, jako je faktická nemožnost doručit nezbytné prostředky nebo strach z ohrožení bezpečnosti rodinných příslušníků tím, že s nimi naváže kontakt.
- 52 Je tudíž třeba mít za to, že rodinný příslušník uprchlíka je na něm závislý ve smyslu čl. 10 odst. 2 směrnice 2003/86 tehdy, jestliže je na něm skutečně závislý v tom smyslu, že s ohledem na svoji hospodářskou a sociální situaci není schopen uspokojovat své základní potřeby ve státě svého původu nebo ve státě svého posledního pobytu v okamžiku, kdy žádá o následování uprchlíka, a dále je prokázáno, že jeho materiální podpora je skutečně zajišťována uprchlíkem nebo s ohledem na takové veškeré relevantní okolnosti, jako jsou stupeň příbuznosti dotčeného rodinného příslušníka s uprchlíkem, povaha a pevnost jiných rodinných vazeb, jakož i věk a hospodářská situace jiných příbuzných, je uprchlík patrně rodinným příslušníkem, který může nejlépe zajistit vyžadovanou materiální podporu.
- 53 Tento výklad podporuje článek 17 směrnice 2003/86, který ukládá individuální posouzení žádosti o sloučení rodiny, v rámci něhož je třeba zohlednit mimo jiné – jak vyplývá z bodu 8 odůvodnění této směrnice – specifika spojená s tím, že osoba usilující o sloučení rodiny má postavení uprchlíka (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 7. listopadu 2018, K a B, C-380/17, EU:C:2018:877, bod 53).
- 54 Zatřetí z výše uvedeného vyplývá, že i když – jak zdůrazňuje předkládající soud – v některých jazykových verzích uvedený čl. 10 odst. 2 hovoří o situaci závislosti rodinného příslušníka na uprchlíkovi, zatímco v jiných jazykových verzích se toto ustanovení týká postavení rodinného příslušníka, který je vyživován uvedeným uprchlíkem, není tento rozdíl relevantní, pokud jde o výklad podmínky stanovené v uvedeném čl. 10 odst. 2.
- 55 Zatřetí je třeba uvést, že členské státy mohou při provádění možnosti, kterou jim poskytuje čl. 10 odst. 2 směrnice 2003/86 stanovit další požadavky týkající se povahy vztahu závislosti uložené tímto ustanovením, zejména tím, že přiznání práv vyplývajících ze směrnice 2003/86 podřídí podmínce, že dotčení rodinní příslušníci uprchlíka jsou na něm závislí z určitých důvodů.
- 56 Podmínka existence vztahu závislosti mezi uprchlíkem a jeho rodinným příslušníkem musí být totiž vykládána v tom smyslu, že jejím cílem je vyloučit, aby z možnosti přiznané v čl. 10 odst. 2 směrnice 2003/86 rodinným příslušníkům uprchlíka měli prospěch jiní rodinní příslušníci než rodinní

příslušníci uvedení v článku 4 této směrnice, kteří na něm nejsou závislí, aniž je přitom uložena členskému státu, který se rozhodne využít této možnosti, povinnost automaticky přiznat všem nebo některým rodinným příslušníkům uprchlíka neuvedeným v článku 4 uvedené směrnice právo na sloučení rodiny, jakmile jsou na něm závislí.

- 57 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že rozdíly, které mohou vyplynout ze skutečnosti, že každý členský stát má volnost při upřesňování povahy vztahu závislosti, jenž podle vnitrostátní právní úpravy umožňuje, aby rodinní příslušníci neuvedení v článku 4 směrnice 2003/86 měli právo na sloučení rodiny ve smyslu uvedené směrnice, jsou zcela slučitelné s povahou a cílem čl. 10 odst. 2 uvedené směrnice. Z bodů 38 až 40 tohoto rozsudku již totiž vyplývá, že tento čl. 10 odst. 2 byl unijním normotvůrcem koncipován jako fakultativní ustanovení, při jehož provedení je ponechán členským státům určitý prostor pro uvážení, takže rozdíly ve vnitrostátních právních úpravách provádějících takovou možnost přirozeně vyplývají z volby uvedeného normotvůrce (obdobně viz rozsudek ze dne 12. dubna 2018, A a S, C-550/16, EU:C:2018:248, bod 47).
- 58 Kromě toho možnost stanovit další požadavky takto přiznaná členským státům sama o sobě neohrožuje cíle obecně sledované směrnicí 2003/86, které jsou uvedeny v bodech 4 a 8 odůvodnění této směrnice, jimiž jsou usnadněny integrace dotčených státních příslušníků třetích zemí tím, že je jim umožněno vést normální rodinný život a stanovení příznivějších podmínek pro uplatňování práva na sloučení rodiny uprchlíky s ohledem na jejich zvláštní situaci. Jak bylo totiž uvedeno v bodech 36 a 37 tohoto rozsudku, využitím možností poskytnuté čl. 10 odst. 2 uvedené směrnice a povolením sloučení rodiny rodinným příslušníkům uprchlíka neuvedeným v článku 4 téže směrnice, dotčený členský stát již podporuje splnění těchto cílů, i když podřídí toto sloučení striktnějším podmínkám, než jsou podmínky stanovené v tomto čl. 10 odst. 2.
- 59 Naopak zakázat členskému státu, aby stanovil takové další požadavky, by bylo v rozporu se samotnou logikou uvedeného čl. 10 odst. 2, který – jak bylo prokázáno v bodech 38 a 39 tohoto rozsudku – umožňuje členským státům jak rozhodnout, že nepřiznají právo na sloučení rodiny žádnému rodinnému příslušníkovi uprchlíka, na kterého se vztahuje toto ustanovení, tak svobodně určit, kterým z uvedených příslušníků může být takové právo na sloučení přiznáno.
- 60 Takový zákaz by kromě toho mohl ohrozit cíle připomenuté v bodě 58 tohoto rozsudku tím, že by podněcoval členské státy k tomu, aby se vzdaly provedení možnosti stanovené v čl. 10 odst. 2 směrnice 2003/86.
- 61 Nicméně je třeba dále začtvrté zdůraznit, že tím, že členské státy využívají možnosti, kterou jim poskytuje čl. 10 odst. 2 směrnice 2003/86, provádějí unijní právo.
- 62 Prostor pro uvážení, který přiznává členským státům uvedený čl. 10 odst. 2, nesmí být tudíž především využíván členskými státy takovým způsobem, který by ohrožoval cíl směrnice 2003/86 a její užitečný účinek (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. března 2019, E., C-635/17, EU:C:2019:192, bod 53).
- 63 Jak bylo v tomto ohledu uvedeno v bodech 36, 50 a 53 tohoto rozsudku, při provádění směrnice 2003/86 je třeba věnovat zvláštní pozornost situaci uprchlíků a článek 17 uvedené směrnice ukládá povinnost individuálního posouzení žádostí o sloučení rodiny.
- 64 Dále, jak ostatně potvrzuje bod 2 odůvodnění směrnice 2003/86, tato směrnice musí respektovat Listinu základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).
- 65 Ustanovení Listiny nemohou být zajisté vykládána tak, že členské státy zbavují prostoru pro uvážení, kterým disponují, když se rozhodnou provést čl. 10 odst. 2 směrnice 2003/86 a posuzují žádosti o sloučení rodiny podané podle tohoto ustanovení. Avšak ustanovení této směrnice musí být vykládána

a uplatňována při tomto posuzování zejména ve světle článku 7 Listiny, který kromě jiných práv zakotvuje právo na respektování rodinného života (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. dubna 2016, Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, bod 28).

- 66 Konečně v souladu se zásadou proporcionality, která je součástí obecných zásad unijního práva, musí prostředky zavedené vnitrostátní právní úpravou, která provádí čl. 10 odst. 2 první pododstavec směrnice 2003/86, umožňovat uskutečnění cíle sledované touto právní úpravou a nesmí překročit meze toho, co je nezbytné k jejich dosažení (rozsudek ze dne 21. dubna 2016, Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, bod 42).
- 67 Vnitrostátní právní úprava provádějící možnost stanovenou v uvedeném čl. 10 odst. 2 proto musí respektovat jak základní práva zaručená Listinou, tak zásadu proporcionality a nebránit individuálnímu posouzení žádosti o sloučení rodiny, přičemž toto posouzení musí být kromě toho prováděno s ohledem na zvláštní situaci uprchlíka.
- 68 S ohledem na výše uvedené je třeba v poslední řadě posoudit, zda čl. 10 odst. 2 směrnice 2003/86 brání tomu, aby členský stát přiznal právo na sloučení rodiny sestře uprchlíka jen tehdy, jestliže se o sebe nedokáže postarat z důvodu svého zdravotního stavu.
- 69 V tomto ohledu je třeba zaprvé uvést, že sestra uprchlíka nepatří k rodinným příslušníkům uvedeným v článku 4 směrnice 2003/86. Je tudíž povoleno, aby členský stát přiznal takovému rodinnému příslušníkovi uprchlíka právo na sloučení rodiny v souladu s čl. 10 odst. 2 téže směrnice.
- 70 Zadruhé z bodů 54 až 59 tohoto rozsudku vyplývá, že uvedený čl. 10 odst. 2 v zásadě nebrání tomu, aby členské státy zavedly další podmínku spočívající ve vyžadování toho, aby vztah závislosti mezi uprchlíkem a rodinným příslušníkem byl způsoben zdravotním stavem tohoto rodinného příslušníka.
- 71 Ostatně je třeba konstatovat, že v kontextu detailnější harmonizace unijní normotvůrce v čl. 4 odst. 2 písm. b) a odst. 3 směrnice 2003/86 konkrétně umožnil členským státům, aby podřídily právo na sloučení rodiny určitých rodinných příslušníků příslušníka třetí země podobné podmínce.
- 72 Za těchto podmínek z bodu 42 tohoto rozsudku rovněž vyplývá, že za účelem zachování užitečného účinku čl. 10 odst. 2 směrnice 2003/86 nemůže členský stát umožnit sestře uprchlíka, aby jí bylo přiznáno právo na sloučení rodiny podle čl. 10 odst. 2 směrnice 2003/86, aniž by byla na uprchlíkovi závislá, což s sebou nese – jak bylo prokázáno v bodě 52 tohoto rozsudku – nejen to, že sestra uprchlíka nedokáže uspokojit své základní potřeby, ale také to, že bylo prokázáno, že její materiální podpora je skutečně zajišťována uprchlíkem, nebo s ohledem na relevantní okolnosti je uprchlík rodinným příslušníkem, který může nejlépe zajistit vyžadovanou materiální podporu.
- 73 Z bodů 53 a 63 tohoto rozsudku kromě toho rovněž vyplývá, že příslušné vnitrostátní orgány jsou povinny individuálně posoudit dodržení podmínky, že sestra uprchlíka musí být na něm závislá z důvodu svého zdravotního stavu.
- 74 Z toho zejména vyplývá, že taková žádost nemůže být zamítnuta jen z toho důvodu, že nemoc, kterou trpí sestra uprchlíka, není automaticky považována za nemoc, která vede k takovému vztahu závislosti.
- 75 Konkrétně individuální posouzení žádosti bude muset vyváženě a přiměřeně zohlednit veškeré relevantní skutečnosti související s osobní situací sestry uprchlíka, jako jsou její věk, úroveň vzdělání, její profesní a finanční situace, jakož i její zdravotní stav. Vnitrostátní orgány budou muset kromě toho zohlednit skutečnost, že rozsah potřeb může být u různých jednotlivců velice různý (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. března 2010, Chakroun, C-578/08, EU:C:2010:117, bod 48), jakož i zvláštní situaci uprchlíků, zejména konkrétní obtíže, kterým musí čelit v souvislosti se získáváním důkazů v zemi svého původu.

- 76 Je na předkládajícím soudu, aby v co největším možném rozsahu vyložil své vnitrostátní právo, a konkrétně § 19 odst. 4 písm. b) zákona z roku 2007 způsobem odpovídajícím těmto požadavkům.
- 77 Z výše uvedeného vyplývá, že na položené otázky je třeba odpovědět tak, že čl. 10 odst. 2 směrnice 2003/86 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby členský stát povolil sloučení rodiny v případě sestry uprchlíka jen tehdy, jestliže se tato o sebe nedokáže postarat z důvodu zdravotního stavu, pokud:
- je při posuzování uvedené neschopnosti zohledněna zvláštní situace, ve které se nacházejí uprchlíci, a jedná se o individuální posouzení zohledňující veškeré relevantní skutečnosti, a
 - dále lze rovněž s ohledem na zvláštní situaci, ve které se nacházejí uprchlíci, a po individuálním posouzení zohledňujícím veškeré relevantní skutečnosti prokázat, že materiální podpora dotčené osoby je skutečně zajišťována uprchlíkem, nebo že uprchlík je patrně rodinným příslušníkem, který může nejlépe zajistit vyžadovanou materiální podporu.

K nákladům řízení

- 78 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

Článek 10 odst. 2 směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby členský stát povolil sloučení rodiny v případě sestry uprchlíka jen tehdy, jestliže se tato o sebe nedokáže postarat z důvodu zdravotního stavu, pokud:

- **je při posuzování uvedené neschopnosti zohledněna zvláštní situace, ve které se nacházejí uprchlíci, a jedná se o individuální posouzení zohledňující veškeré relevantní skutečnosti, a**
- **dále lze rovněž s ohledem na zvláštní situaci, ve které se nacházejí uprchlíci, a po individuálním posouzení zohledňujícím veškeré relevantní skutečnosti prokázat, že materiální podpora dotčené osoby je skutečně zajišťována uprchlíkem, nebo že uprchlík je patrně rodinným příslušníkem, který může nejlépe zajistit vyžadovanou materiální podporu.**

Podpisy.